

Sygn. akt I C 1168/14

WYROK W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 18 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Jacek Szerer

Protokolant Magdalena Paruch

po rozpoznaniu w dniu 4 maja 2015 r. na rozprawie sprawy

z powództwa J. (...)

przeciwko A. Ś. (1)

o ochronę dóbr osobistych

I. nakazuje pozwanemu A. Ś. (1) ograniczenie monitorowania nieruchomości do nieruchomości położonej we wsi W.nr(...) oraz drogi stanowiącej współwłasność stron procesu o numerze ewidencyjnym (...) (działka nr (...)) we wsi W.

II. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 3 czerwca 2014 r. S. i J. O. wnieśli o zobowiązanie pozwanego A. Ś. (1) do zaniechania naruszania dóbr osobistych powodów, poprzez zakazanie mu kamerowania i nagrywania nieruchomości i osób w niej zamieszkującej oraz terenu wokół niej, a także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że pozwany A. Ś. (1) kameruje i nagrywa ich nieruchomość oraz osoby w niej zamieszkałe bez ich zgody, a nagrania te są przekazywane osobom trzecim, co narusza dobra osobiste powodów w postaci prawa do intymności, wizerunku, wolności, swobodnego korzystania z nieruchomości, prywatności, godności, nietykalności mieszkania.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów solidarnie na swoją rzecz kosztów procesu, wraz z kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył jakoby naruszał dobra osobiste powodów. Zaznaczył, iż zamieszkuje w nieruchomości sąsiadującej z nieruchomością powodów, objętej częściową współwłasnością, w zakresie drogi dojazdowej, zaś obie nieruchomości oddziela pas drogi gminnej. Podkreślał, iż od kilku lat między stronami generowany jest przez powodów konflikt na tle korzystania z części nieruchomości wspólnej. Pozwany złożył do Sądu Rejonowego w Kłodzku wniosek o zniesienie współwłasności. Wyjaśniał, iż powodowie utrudniają zamieszkiwanie, wyzwiskami, obraźliwymi gestami kierowanymi do pozwanego i jego członków rodziny. Mając na uwadze powyższe, instalując monitoring pozwany działał w stanie wyższej konieczności w celu odparcia wielokrotnych i bezpośrednich ataków pozwanych na swoją nieruchomość. Powyższe, w ocenie pozwanego, znosi bezprawność, podobnie jak udzielenie organom ścigania oraz Sądowi nagrań z monitoringu w celach dowodowych. Pozwany nie rozpowszechniał nagranych treści osobom postronnym, nie poddał ich publikacji. Zachowanie powodów, zdaniem pozwanego, narusza zasady współżycia społecznego i jako takie nie zasługuje na ochronę prawną.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie oraz pozwany są sąsiadami; zamieszkują w miejscowości W.- J. i S. O. pod numerem (...), a A. S.-(...) (...) te usytuowane są naprzeciwko siebie, oddziela je pas drogi gminnej.

dowód: mapki geodezyjne- j. 160- 164

zdjęcia nieruchomości stron– k. 143- 144

Od kilku lat między stronami trwa konflikt na tle korzystania z części nieruchomości wspólnej. Pozwany czuł się szykanowany przez powodów, bowiem dokuczali mu- zaśmiecali posesję pozwanego, zakłócili ciszę (hałasowali), pokazywali obraźliwe gesty w jego kierunku, wszczynali awantury, prowokowali kłótnie. Wielokrotnie scysje między stronami kończyły się interwencją policji z zawiadomienia powodów. Obie strony inicjują również postępowania sądowe, składając w organach ścigania niezasadne zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa/wykroczenia.

dowód: przesłuchanie A. Ś. (1) – k. 96

zeznania świadka A. Ś. (2) – k. 96

J. Ś.- k. 96

protokół rozprawy I Ns 153/13- k. 132-135

oświadczenie o odwołaniu darowizny- k.136

opinia w sprawie I Ns 153/13- k. 137- 140

wyrok SR w Kłodzku z dnia 14.04.2015 r.z uzasadnieniem- k. 198-202

akta VIW 296/13

W związku z narastającym konfliktem sąsiedzkim w 2012 r. A. Ś. (1)zamontował na budynku mieszkalnym stanowiącym jego własność 4 kamery do monitorowania posesji oraz terenu wokół niej. Zakres pola monitorowania przedstawia się następująco: kamera nr 1 - droga gminna nr (...), kamera nr 2-podjazd do nieruchomości pozwanego oraz część wspólna, kamera nr 3- nieruchomość pozwanego wraz z drogą gminną, kamera nr 4- nieruchomość pozwanego wraz z drogą objętą współwłasnością.

Rejestrowany obraz jest zapisywany na twardym dysku.

dowód: mapa geodezyjna z oznaczeniem zasięgu kamer i jej właściwościami– k. 160-164

specyfikacja urządzeń nagrywających- k. 165-167

zdjęcia widoku z kamer- k. 171- 172

informacja do Urzędu Gminy – k. 173

Pismem z dnia 13 lutego 2015 r. A. Ś. (1) zwrócił się do Urzędu Gminy z prośbą o akceptację monitorowania odcinka drogi gminnej. Wójt Gminy K. nie wniósł zastrzeżeń do objęcia systemem monitoringu kamerowego części drogi o numerze ewidencyjnym (...) we wsi W..

dowód: pismo A. Ś. (1) do Urzędu Gminy z dnia 13.02.2015 r.- k. 173

odpowiedź Urzędu Gminy na pismo A. Ś. (1) – k. 174

Powodowie czują się skrzepowani obecnością kamer zamontowanych przez pozwanego, mając świadomość, że monitoring obejmuje swym zakresem część ich nieruchomości. Nadto pozwany wykorzystywał nagrania z monitoringu do różnych instytucji oraz w postępowaniach przed organami ścigania i wymiary sprawiedliwości toczących się z udziałem stron. Nie mają nic przeciwko objęciu monitoringiem drogi stanowiącej współwłasność stron.

dowód: przesłuchanie powódki- k.205

powoda- k. 205

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo w części zasługuje na uwzględnienie.

Powodowie opierali swoje żądanie na twierdzeniu, iż pozwany dopuścił się naruszenia dóbr osobistych, a mianowicie prawa do prywatności.

Stosownie do przepisów art. 23kc i 24kc poszkodowanemu w przypadku naruszenia jego dobra osobistego służy ochrona cywilnoprawna. Dobra osobiste podlegają ochronie, jeżeli ich naruszenie (zagrożenie) jest bezprawne. Przesłankami odpowiedzialności przewidzianymi w przepisie art.24§1kc, które muszą być spełnione równocześnie są: istnienie dobra osobistego, jego naruszenie lub zagrożenie naruszenia i bezprawność działania sprawcy.

Spełnienie dwóch pierwszych przesłanek wykazać musi poszkodowany. Jego rzeczą jest, więc przede wszystkim określić, w jakich swoich odczuciach ewentualnie, w jakich konkretnie prawem przewidzianych dobrach osobistych został dotknięty zachowaniem się sprawcy, oraz na czym polega naruszenie tej jego sfery przeżyć, a także okoliczności te udowodnić (art. 6kc i art. 232kc). Poszkodowany nie musi natomiast wykazać, że działanie sprawcy było bezprawne. W polskiej doktrynie cywilistycznej panuje obiektywne pojęcie bezprawności, według którego bezprawne jest zachowanie się sprzeczne z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Osoba szukająca ochrony przewidzianej w art.24kc nie musi, zatem wykazywać winy sprawcy zagrożenia lub naruszenia dobra osobistego. Ciężar dowodu braku bezprawności działania (art. 24kc) spoczywa na osobie, której zarzucono naruszenie dobra osobistego. Musi ona wykazać, że była do tego uprawniona. Przepis art.24§1kc statuuje, bowiem domniemanie bezprawności działania sprawcy naruszenia dobra osobistego. Każde, więc naruszenie lub zagrożenie tego dobra należy wstępnie zakwalifikować jako bezprawne. Domniemanie to może sprawca obalić, jeżeli wykaże, że zachodziła jedna z okoliczności wyłączających bezprawność działania. Okolicznościami tymi są: działanie w ramach porządku prawnego, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy prawa; wykonywanie prawa podmiotowego; zgoda pokrzywdzonego; działanie w obronie uzasadnionego interesu społecznego (wyrok SN z dnia 19.10.1989r. II CR 419/89 OSP 1990/11-12/377).

W art. 23 k.c. zawarto katalog dóbr osobistych mający charakter przykładowy, niewyczerpujący o czym świadczy użycie wyrażenia „w szczególności”. W Kodeksie Cywilnym brak jest definicji pojęcia dóbr osobistych. Dla istnienia dobra osobistego i uznania, że doszło do jego naruszenia znaczenie mają oceny społeczne dokonane w oparciu o przeciętne relacje międzyludzkie, które mogły stać się podstawą do negatywnych odczuć po stronie pokrzywdzonego w zasadzie z pominięciem jego subiektywnych odczuć. Dlatego też zdaniem Sądu Okręgowego rację ma powód twierdząc, że doszło do naruszenia jego prawa do prywatności. Zgodnie z treścią art. 23 i 24 § 1 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że usytuowanie i zakres monitoringu kamer narusza sferę prywatności powodów.

Dobro osobiste w odniesieniu do osoby fizycznej definiowane jest jako wartość o charakterze niemajątkowym, ściśle związana z jednostką ludzką, decydująca o jej bycie, pozycji w społeczeństwie, będąca przejawem odrębności psychicznej i fizycznej danej osoby oraz jej możliwości twórczych, powszechnie uznana w społeczeństwie i akceptowana w danym systemie prawnym. Do najważniejszych dóbr osobistych, które wyraźnie wymienia art. 23kc należy cześć (dobre imię, dobra sława, reputacja, honor, godność osobista) jako wartość właściwa każdemu człowiekowi. Obejmuje ona wszystkie dziedziny jego życia osobistego, zawodowego i społecznego. Odbywanie, więc kary pozbawienia wolności w przeludnionych, zawilgoconych i zagrzybionych celach, bez wentylacji z unoszącym się w nich fetorem z węzła sanitarnego może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności, co na gruncie prawa polskiego może uzasadniać żądanie zadośćuczynienia na podstawie art. 24kc w związku z art. 448kc.

Stosownie do treści art. 24§1kc w sprawie o ochronę dóbr osobistych Sąd w pierwszym rzędzie ustala jednak, czy do ich naruszenia doszło i dopiero w razie pozytywnej odpowiedzi na to pytanie ocenia, czy działanie pozwanego naruszcyciela było bezprawne.

Zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c., w sprawie o ochronę dóbr osobistych powód musi wykazać jedynie, że jego dobra zostały naruszone, pozwany zaś może bronić się zarzutem braku bezprawności swego zachowania. Zadaniem powoda nie jest zatem dowodzenie bezprawności zachowania pozwanego, bowiem ustawodawca przewidział w art. 24 k.c. domniemanie bezprawności zachowań naruszających dobra osobiste innych osób.

Art. 47 Konstytucji RP statuuje uprawnienie każdego człowieka do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, a jak stanowi art. 51 ust 1 Konstytucji nikt nie może być obowiązany do inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Prywatność człowieka obejmuje m.in. zdarzenia związane z życiem rodzinnym, stanem zdrowia, przeszłością, sytuację materialną, kontaktów z innymi ludźmi, sferę intymną i uczuciową. Powyższe okoliczności nie są z reguły wyjawiane najbliższemu, zaś uzyskanie o nich informacji przez inne osoby może skutkować uczuciem wstydu, zakłopotania, upokorzenia.

W tym znaczeniu pozwany dopuścił się naruszenia prawa do prywatności do ochrony miru domowego powoda przez to, że za pomocą urządzeń nagrywających i odtwarzających miał możliwość obserwowania obrazu z części jego ruchomości. Opisane zachowania pozwanego naruszały dobra osobiste powodów, tj. ich prawo do prywatności, nietykalność mieszkania i wizerunek. Zaakcentować trzeba, że pozwany mimo wyraźnego sprzeciwu powodów zainstalował na swoim domu kamery pozwalające na rejestrowanie zdarzeń, które miały miejsce na terenie nieruchomości powodów. W ten sposób mogło dojść do nagrania scen z życia prywatnego powodów, co mogło wywołać u nich zakłopotanie, zaś świadomość nieustannej obserwacji niewątpliwie ograniczał ich swobodę i wzbudzał zaniepokojenie.

Godzi się zauważyć, iż pozwany nie zaoferował żadnych dowodów na okoliczność wykazania, że naruszenie dóbr osobistych powodów, których był sprawcą, nie miały charakteru bezprawności. W ocenie Sądu, nie może usprawiedliwiać takiego postępowania pozwanego fakt istniejącego między stronami konfliktu i poczucie zagrożenia ze strony pozwanego i jego rodziny, bowiem z takich sytuacji pozwany może zwrócić się o udzielenie ochrony do odpowiednich organów państwowych. Bezprawność działania pozwanego mogła by wykluczyć ocena, że podjęte przez niego czynności były działaniem w ramach istniejącego porządku prawnego, obrony koniecznej lub stanu wyższej konieczności, jednakże w niniejszej sprawie takie okoliczności nie miały miejsca.

Sąd Okręgowy nie zakwestionował prawa pozwanego do montażu na jego posesji urządzeń rejestrujących obraz, ale wyłącznie obejmujących obszar jego nieruchomości. Przywołać w tym miejscu należy pogląd Trybunału Sprawiedliwości UE, iż obraz człowieka zarejestrowany przez kamerę stanowi dane osobowe, bowiem pozwala ustalić jego tożsamość (vide: wyrok TSUE z 11 grudnia 2014 r. w sprawie C-212/13). Wobec powyższego nawet wideonadzór własnego domu, który obejmuje wycinek drogi publicznej, nie może być uważany za czynność o charakterze osobistym. Sprawa dotyczyła F. R., któremu wielokrotnie wybijano szyby w oknach, zainstalował kamerę nagrywającą, co się dzieje przed domem. Zapis pozwolił ustalić podejrzanych. Jeden z nich poskarżył się urzędowi ds. ochrony danych osobowych, że R.bezprawnie przetwarza jego dane osobowe. Kamera nagrała napastnika strzelającego z procy z publicznej drogi. Urząd ukarał właściciela monitoringu grzywną. Czeski naczelny sąd administracyjny, rozpatrując sprawę, zapytał TS o interpretację dyrektywy. Trybunał odpowiedział, że nadzór kamer prowadzi do przetwarzania danych. Ten zaś, który rozciąga się na przestrzeń publiczną, wykracza poza sferę prywatną. Niemniej państwa UE mogą ograniczyć zakres praw i obowiązków związanych z ochroną danych, gdy jest to konieczne dla zabezpieczenia działań dochodzeniowo-śledczych w sprawach karnych.

Przypomnieć trzeba, że wizerunek, przez który rozumie się dostrzegalne, fizyczne cechy człowieka, tworzące jego wygląd i pozwalające na identyfikację osoby wśród innych ludzi, jest dobrem osobistym poddanym ochronie bezpośrednio przez art. 23 kc. Do naruszenia tego prawa osobistego dochodzi poprzez rozpowszechnianie lub

przekształcanie bądź utrwalanie wizerunku, zwłaszcza bez zgody zainteresowanego, czy przy jego wyraźnym sprzeciwie. Nagrywanie jest bowiem niczym innym niż przetwarzaniem danych osobowych. W takich zaś przypadkach stosuje się ustawę o ochronie danych osobowych, mimo że nie jest to proste, bo nie zawiera ona przepisów regulujących wprost tego rodzaju kwestie. Jedyną wskazówką jest właśnie w/w orzeczenie TS UE. Zastosowanie się do wytycznych w nim zawartych oznacza, że jeżeli kamera wykracza poza konkretną posesję, trzeba spełniać warunki z art. 23 ust. 1 pkt 1-5 ustawy o ochronie danych osobowych. Taka sytuacja miała miejsce w omawianej sprawie, bowiem powodowie wyraźnie sprzeciwiali się nagrywaniu ich przez kamery pozwanego.

Dlatego też Sąd Okręgowy uznając powództwo w tej części za zasadne, nakazał aby monitorowanie, rejestrowanie obrazu i dźwięku ograniczało się do nieruchomości pozwanego oraz drogi stanowiącej współwłasność stron. Pozwany zmieniając ustawienie zainstalowanych urządzeń winien zrealizować zakaz nałożony na niego niniejszym wyrokiem co doprowadzi do usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powodów. Sąd wydając niniejszy wyrok uznał za istotne znaczenie zeznania świadków zwłaszcza dotyczące współwłasności nieruchomości i sposobu korzystania z monitoringu.

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie drugim wyroku, obciążając nimi pozwanego jako stronę w przegrywającą proces. Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 600,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.